

Lektury
dostępne

Krzysztof Kamil Baczyński

Elegia o... [chłopcu polskim]

Materiały ćwiczeniowe dla uczniów niepełnosprawnych mających trudności w uczeniu się i/lub komunikowaniu się, w tym niesłyszących, słabosłyszących, z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem i afazją uczęszczających do szkół podstawowych – służące utrwalaniu wiedzy i umiejętności określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych

Minister
Edukacji i Nauki

pracownia
lingwistyki
migowej

Zadanie zlecone i finansowane przez Ministra Edukacji i Nauki
Wykonawca: Uniwersytet Warszawski, Wydział Polonistyki, Pracownia Lingwistyki Migowej

Krzysztof Kamil Baczyński

Elegia o...
[chłopcu polskim]

Minister
Edukacji i Nauki

pracownia
lingwistyki
migowej

Lektury
dostępne

Zadanie zlecone i finansowane przez Ministra Edukacji i Nauki

Krzysztof Kamil Baczyński **Elegia o... [chłopcu polskim]**

Materiały ćwiczeniowe dla uczniów niepełnosprawnych mających trudności w uczeniu się i/lub komunikowaniu się, w tym niestyszących, słabostyszających, z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem i afazją uczęszczających do szkół podstawowych – służące utrwalaniu wiedzy i umiejętności określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych

Opracowano na podstawie

Krzysztof Kamil Baczyński, **Elegia o... [chłopcu polskim]**

Wykonawca materiałów ćwiczeniowych

Uniwersytet Warszawski

Wydział Polonistyki

Pracownia Lingwistyki Migowej

ul. Krakowski Przedmieście 26/28

00-927 Warszawa

Autorzy

Agnieszka Bajewska-Kołodziejak (karty pracy, scenariusze komiksowe)

Katarzyna Cichocka-Segiet (karty pracy PCS, tablice komunikacyjne PCS)

Sylwia Łozińska, Piotr Mostowski (teksty łatwe do czytania – ETR)

Małgorzata Skuza (karty pracy, scenariusze komiksowe)

Krystyna Ziątek (karty pracy PCS, tablice komunikacyjne PCS)

Redakcja merytoryczna

Paweł Rutkowski

Piotr Mostowski

Kierownik zespołu

Paweł Rutkowski

Redakcja językowa

i konsultacje merytoryczne

Emilia Danowska-Florczyk

Eksperci wskazani

przez Ministra Edukacji i Nauki

Justyna Kowal

Agnieszka Pilch

Projekt graficzny i logotypu,
skład i łamanie

Łukasz Kamieniak

Ilustracje

Zuzanna Szyszak

Rok opracowania

2021

Aplikacja komputerowa

Mariusz Ołownia

ISBN

978-83-67331-05-0

Spis treści

Wstęp.....	4
Tekst oryginalny.....	8
Tekst łatwy do czytania (ETR).....	9
Komiks.....	11
Karty pracy.....	12
Tablice komunikacyjne PCS.....	14
Karty pracy PCS.....	15

Wstęp

Szanowni Państwo,

przekazujemy Państwu materiały ćwiczeniowe do lektur szkolnych opracowane z myślą o uczniach ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Dołożyliśmy wszelkich starań, aby ułatwić one pracę zarówno dzieciom, do których są kierowane, jak i nauczycielom. W pierwszej części niniejszego wstępu omówiliśmy wszystkie elementy, które składają się na pakiet materiałów ćwiczeniowych; w drugiej zwróciliśmy uwagę na to, o czym warto pamiętać w pracy z dziećmi z niepełnosprawnościami mającymi trudności w uczeniu się i/lub komunikowaniu się, w tym uczniami niesłyszącymi, słabosłyszącymi, z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem i afazją.

Barierę w pracy z tekstami lektur może stanowić w szczególności język utworów zawierający archaizmy i słownictwo rzadko obecne w codziennych sytuacjach komunikacyjnych. Problemem bywa też sam charakter utworów. Pełny odbiór literatury pięknej (zwłaszcza dzieł poetyckich) wymaga od czytelnika znajomości konwencji tekstu literackiego i odpowiednio rozwiniętych kompetencji poznawczych. Trudności w komunikowaniu się powodują, że wielu uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi jest pozbawionych możliwości obcowania z kanonem literatury polskiej, a tym samym z dużym fragmentem kultury narodowej.

Teksty literackie wybrane z listy lektur podstawy programowej zostały wzbogacone materiałami ćwiczeniowymi i opracowane tak, aby udostępnić ich treść uczniom ze specjalnymi potrzebami komunikacyjnymi. Do każdego utworu powstał pakiet materiałów ćwiczeniowych, który składa się z:

- aplikacji multimedialnej z tłumaczeniem na polski język migowy (PJM),
- tekstu łatwego do czytania (ETR),
- opracowania graficznego w formie komiksu,
- kart pracy,
- tablic komunikacyjnych Picture Communication Symbols (PCS),
- kart pracy PCS.

Tak zróżnicowany zestaw materiałów pozwala na wybór tych, które najlepiej odpowiadają potrzebom ucznia, a tym samym umożliwiają zindywidualizowanie procesu nauczania.

Wszystkie materiały zostały przygotowane z uwzględnieniem ministerialnych *Wytycznych do uniwersalnego projektowania graficznego podręczników* oraz *Wytycznych edytorskich i językowych do opracowania podręczników*.

Aplikacja multimedialna z tłumaczeniem na polski język migowy (PJM)

W aplikacji znajduje się cały pakiet materiałów ćwiczeniowych. Oprócz podstawowej funkcji wyświetlania poszczególnych stron aplikacja daje możliwość ich powiększania/pomniejszania – tak, aby skupić uwagę ucznia na wybranym elemencie.

Najważniejszą częścią aplikacji jest jednak tłumaczenie tekstu lektury na polski język migowy. Do poszczególnych fragmentów tekstu można wyświetlić film w PJM. Okno odtwarzacza można zmniejszyć i dowolnie umiejscowić na ekranie. Dzięki temu możliwe jest jednoczesne śledzenie tekstu i tłumaczenia. Wszystkie filmy są dodatkowo dostępne z poziomu eksploratora plików.

Aplikacja działa na systemach z rodziny Windows, Linux i macOS.

Tekst łatwy do czytania (ETR)

Tekst łatwy do czytania (ETR) został opracowany zgodnie z wytycznymi *IFLA Guidelines for easy-to-read materials* oraz publikacją *Informacja dla wszystkich. Europejskie standardy przygotowania tekstu łatwego do czytania i zrozumienia*. Jego zadaniem jest przybliżenie treści lektury odbiorcom, którzy z różnych powodów nie są w stanie przeczytać ze zrozumieniem oryginalnego tekstu. Będą to przede wszystkim uczniowie z afazją oraz niepełnosprawnością intelektualną, choć tekst łatwy do czytania może być pomocny dla każdego dziecka, dla którego barierą jest język utworu oraz nadmiar treści. Zmiany wprowadzone w wersji ETR dotyczą dwóch warstw: językowej oraz treściowej.

Warstwa językowa została zmodyfikowana pod względem leksyki oraz składni – zastosowano wyrazy o wysokiej frekwencji, łatwe do zrozumienia, a informacje zapisano głównie w postaci zdań prostych ułożonych zgodnie z następującą zasadą: 1 linia tekstu = 1 zdanie. Z fabuły lektury usunięto wątki poboczne, a w dłuższych tekstach dodatkowo zastosowano śródtytuły.

Opracowanie graficzne w formie komiksu

Graficzne opracowanie lektury w formie komiksu ma za zadanie przybliżyć uczniom treść utworu. Komiks ożywia i uatrakcyjnia tekst. Często literacka forma dzieła i wielowarstwowość znaczeniowa utrudniają uczniom odczytanie i zrozumienie treści. Do zaproponowanych ilustracji nauczyciel może odwoływać się podczas pracy z tekstem – wykorzystując zarówno całość komiksu, jak i jego wybrane elementy. Dla uczniów jest to pomoc w wizualnym odtworzeniu fabuły utworu, a także jej zapamiętaniu. Dla niektórych zaś krótkie teksty w kadrach są jedyną formą kontaktu z lekturą.

Karty pracy

Karty pracy mają za zadanie utrwalić i podsumować informacje o treści lektury. Ponadto zachęcają ucznia do samodzielnego rozwiązywania zadań i sprawdzenia swojej wiedzy. Przygotowane propozycje mogą okazać się pomocne zarówno podczas omawiania treści lektur w czasie zajęć szkolnych, jak i w pracy samodzielnej ucznia.

Tablice komunikacyjne PCS

Tablice komunikacyjne PCS są przeznaczone dla uczniów niemówiących, posługujących się alternatywną i/lub wspomagającą komunikacją. Uczniowie ci mają zwykle osobiste pomoce do komunikacji w formie tzw. książek do komunikacji (skoroszytów z piktogramami) lub pomocy elektronicznych na tabletach lub laptopach. Tablice do każdej lektury zawierają symbole związane z tekstem, głównie rzeczowniki, czasowniki i określenia. Tablice umożliwiają osobie niemówiącej opowiadanie treści lektury, odpowiadanie na pytania nauczyciela, uczestniczenie w rozmowie na temat lektury, ułatwiają również rozumienie treści utworu. W rozmowie na temat lektury może – i powinna – być wykorzystywana również osobista książka komunikacyjna ucznia, która zawiera m.in. zaimki, przyimki, przydatne liczby i litery.

Karty pracy PCS

Karty pracy PCS zostały opracowane przede wszystkim dla uczniów niemówiących, użytkowników wspomagających i alternatywnych metod komunikacji. Karty pracy PCS mają na celu sprawdzenie tego, czy uczeń zrozumiał treść lektury oraz jak wiele wiadomości zapamiętał. Pozwalają także na rozwijanie i utrwalanie nowego słownictwa. Wszystkie polecenia oraz pytania zostały zapisane za pomocą słów oraz znaków systemu PCS. Uczeń może próbować odczytać treść poleceń sam lub z pomocą nauczyciela. Jeśli to nauczyciel będzie czytał treść, to zalecane jest, by kolejno wskazywał uczniowi odczytywane znaki. Karty pracy zawierają takie zadania, w których należy wskazać i zaznaczyć właściwą odpowiedź, wybrać ją spośród podanych i zaznaczyć lub wyciąć, oraz takie, które polegają na samodzielnym sformułowaniu odpowiedzi za pomocą tablic komunikacyjnych PCS opracowanych do każdej lektury i/lub z pomocą książki/narzędzia do komunikacji. W tego typu zadaniach nauczyciel może zapisać odpowiedź ucznia sam lub np. wydrukować tablicę komunikacyjną PCS w dwóch egzemplarzach i z drugiej wyciąć do przyklejenia znaki wybrane przez ucznia w odpowiedzi na zadane pytanie. W kartach pracy PCS oraz tablicach komunikacyjnych PCS użyte zostały te same znaki oddające poszczególne znaczenia danych wyrazów. Jednocześnie w kartach pracy zastosowano określone strategie językowe – strzałki stanowiące określenie czasu na górze, z lewej strony symbolu o znaczeniu czasownikowym, dla wyrażenia czasu przeszłego lub przyszłego,

pomniejszony symbol ‘ty’, także z lewej górnej strony znaku oznaczającego czynność w poleceniach — zdaniach rozkaznikowych. Dla zwiększenia czytelności zadań poszczególne fragmenty można wycinać i w toku odpowiadania na pytania ponownie przyklejać potrzebne elementy.

Agnieszka Bajewska-Kołodziejak
Katarzyna Cichocka-Segiet
Emilia Danowska-Florczyk
Piotr Mostowski
Paweł Rutkowski
Małgorzata Skuza
Krystyna Ziątek

Krzysztof Kamil Baczyński

Elegia o... [chłopcu polskim]

Oddzielili cię, syneczku, od snów, co jak motyl drżą,
haftowali ci, syneczku, smutne oczy rudą krwią,
malowali krajobrazy w żółte ściegi pożóg,
wyszywali wisielcami drzew płynące morze.

Wyuczyli cię, syneczku, ziemi twej na pamięć
gdyś jej ścieżki powycinał żelaznymi łzami.
Odchowali cię w ciemności, odkarmili bochnem trwóg,
przemierzyłeś po omacku najwstydlwsze z ludzkich dróg.

I wyszedłeś, jasny synku, z czarną bronią w noc,
i poczułeś, jak się jeży w dźwięku minut — zło.
Zanim padłeś, jeszcze ziemię przeżegnałeś ręką.
Czy to była kula, synku, czy to serce pękło?

20 III 1944 r.

Krzysztof Kamil Baczyński

Elegia o... [chłopcu polskim]

Wstęp

Elegia to wiersz na smutny temat.
Autor pisze elegię o polskim chłopcu,
który walczył na wojnie.

Tekst wiersza

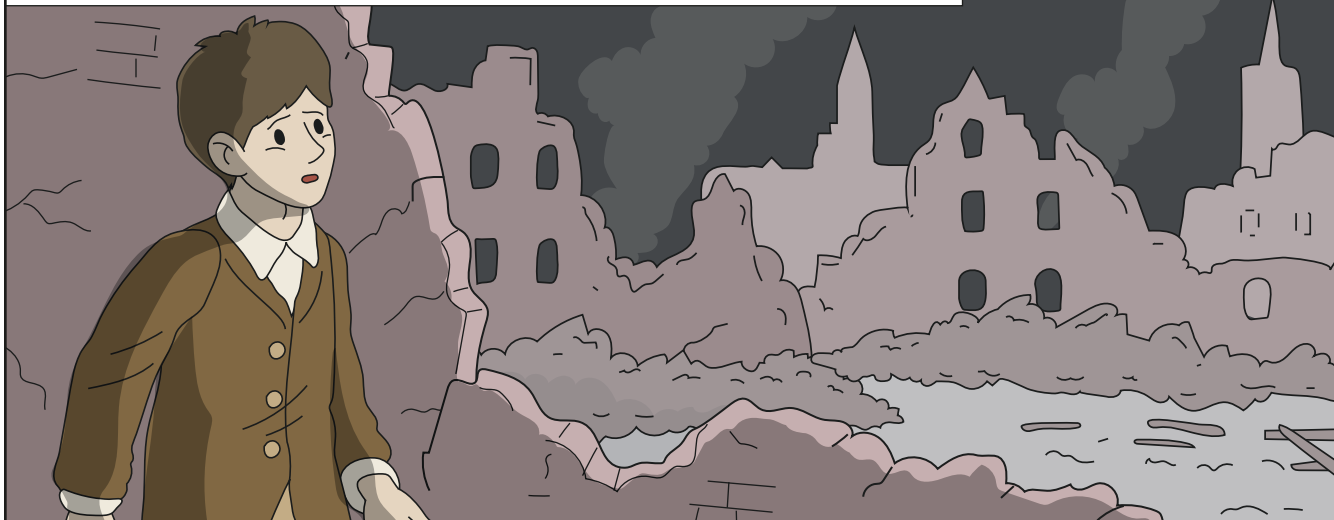
Matka chłopca mówi:
„Mój synku,
musiałeś iść na wojnę.
Byłeś smutny,
bo widziałeś zło i śmierć.
Widziałeś pożary i zniszczenia.
Widziałeś wielu zabitych ludzi.
Żyłeś w ciemnościach.
Płakałeś.
Bałeś się.
Byłeś dobry i niewinny.
Ale musiałeś walczyć na wojnie.

Dostałeś do ręki broń.
Czułeś, że wojna jest zła.
Zostałeś trafiony kulą.
Przeżegnałeś się.
Upadłeś na ziemię.
Umarłeś.
Myślę o Twojej śmierci i cierpię.
Czy umarłeś od kuli,
czy umarłeś ze smutku?”

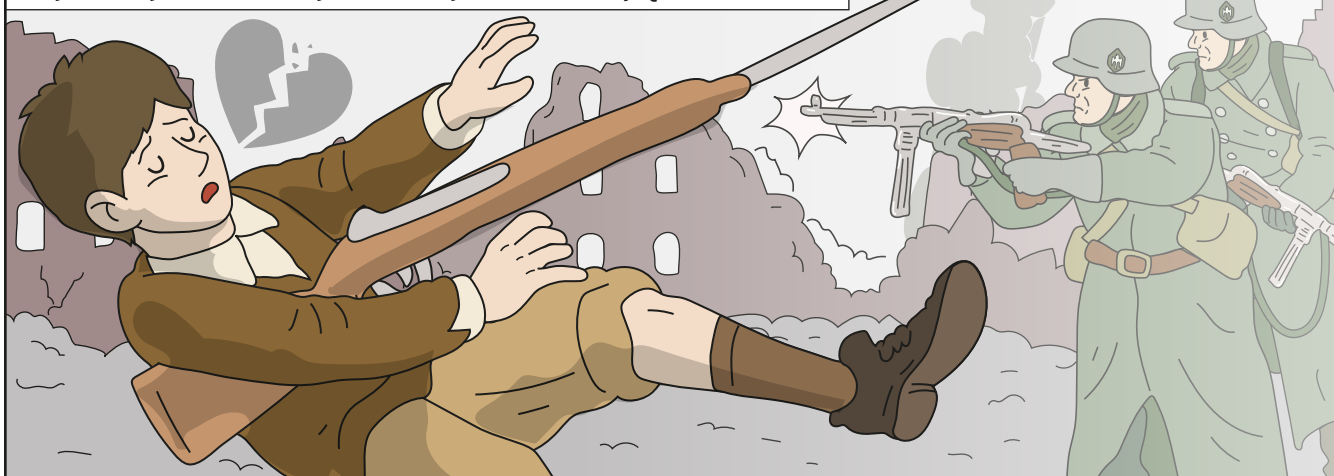
„Oddzielili cię, syneczku, od snów, co jak motyl drżą.”

„Odchowali cię w ciemności, odkarmili bochnem trwóg.”

„Zanim padłeś, jeszcze ziemię przeżegnałeś ręką.
Czy to była kula, synku, czy to serce pękło?”

1. Kto jest bohaterem wiersza „Elegia o... [chłopcu polskim]”?

- a) młody chłopak
- b) dziecko – chłopczyk
- c) mężczyzna

2. Kto może zwracać się słowem „syneczku”?

.....

3. Zaznacz zdania prawdziwe (P) i fałszywe (F).

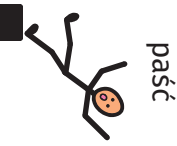

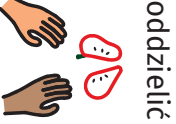

	P	F
Dzieciństwo chłopca i młodość Baczyńskiego przerwała wojna.		
Baczyński i chłopiec z „Elegii o...” w czasie wojny byli dziećmi.		
Chłopiec i Baczyński walczyli z bronią w czasie wojny.		
Rodzice cieszyli się, że dzieci są odważne.		
Rodzice rozpaczali, że ich dzieci muszą brać udział w wojnie.		
Chłopiec i Baczyński zginęli w czasie wojny.		

4. Dopasuj nazwy środków stylistycznych do sformułowań z wiersza.

	środki stylistyczne	
rudą krwią	metafora	epitet
od snów, co jak motyl drżą	przenośnia	metafora
wisielcami drzew	metafora	porównanie
jasny synku	metafora	epitet
czarną bronią	przenośnia	epitet

5. W jakim celu autor stosuje środki stylistyczne?

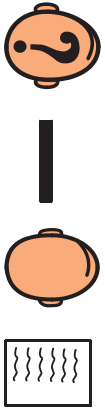
- Wiersz ładnie wygląda.
- Autor chce pokazać prawdziwy obraz wojny i atmosferę zagrożenia.
- Autor chce, aby wiersz podobał się czytelnikom.

CZY?		ty	oni	syn	matka
	pękać	paść		przeżegnać	oddzielić
	kula	śmierć	karabin	twoga	sen
	serce	pożoga	ziemia	walka	noc
				druga wojna światowa	
			dobry	jasny	smutny
			zły	ciemny	czarny

Zadanie 1: Zaznacz właściwą odpowiedź.

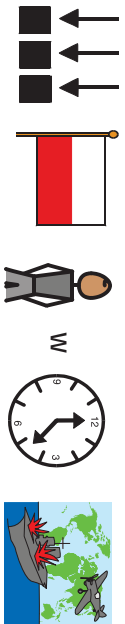
Pytanie 1
Kto jest bohaterem wiersza?

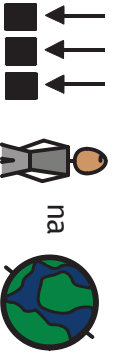
Odpowiedź a
Krzysztof Kamil Baczyński

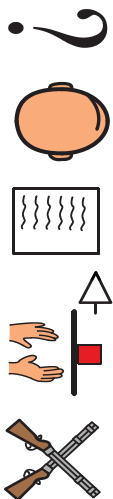
Odpowiedź b
Każdy polski chłopiec w czasie drugiej wojny światowej.

Odpowiedź c
Każdy chłopiec na świecie.

Pytanie 2
Czy bohater wiersza chciał walczyć?

Odpowiedź a
Tak.

Odpowiedź b
Nie.

Odpowiedź c
Nie wiem.

Zadanie 2: Jakie są uczucia matki? Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi.

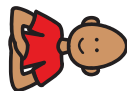
Odpowiedź a
smutek

Odpowiedź b
tęsknota

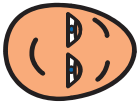
Odpowiedź c
spokój

Odpowiedź d
cierpienie

Odpowiedź e
czułość

Odpowiedź f
przygnębienie

Odpowiedź g
niepokój

Odpowiedź h
miłość

Odpowiedź i
żał

Minister
Edukacji i Nauki

pracownia
lingwistyki
migowej

Lektury
dostępne
